

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ: ЗАСОБИ ФІЛОЛОГІЇ ЗАДЛЯ РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТІ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Дворянчикова Світлана Євгенівна

*к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов,
Київський національний університет технологій та дизайну
(Україна)*

dvoryanchykova.sy@knutd.edu.ua

Суперечки щодо переваг природничих та точних наук перед гуманітарними чи навпаки – останніх перед першими – точаться ще з часів зародження та осмислення знань як окремих царин людської діяльності. Проте саме у періоди болісних зламів та складних історичних процесів, наповнених суспільними та особистими драмами, на перший план виходять саме ті галузі, що можуть не тільки забезпечити біологічне виживання чи суто технічно полегшити існування, а й такі, що надають людині відповідь на глибинні філософські питання, котрі пов'язані з пошуками істини в усіх її проекціях та сенсу буття. З іншого боку, існує стале розмежування досліджень на фундаментальні (теоретичні) та прикладні з декларуванням значних переваг одних перед іншими призводить до стагнації розробок та непорозуміння не лише у широкому загалі, а також і в науковій спільноті.

Бачимо крім того, що спотворення фактів у науковій царині та навмисне поширення омани і псевдознань вийшли на новий рівень. Плата за відсталість мислення чи невідповідність загальним тенденціям світового прогресу є різною на кожному етапі розвитку людства, як видно з історичних прикладів, проте вона ніколи не буває замалою. Зараз, у XXI сторіччі, в парадоксальну епоху сталої розбудови та не менш стійкого занепаду, що розплату та спокуту як ніколи відчувають на собі українці в усіх сферах життя, всебічно намагаючись подолати та мінімізувати негативні наслідки минулого та його відлуння у сьогоденні.

Звичайно, сучасні наукові галузі тяжіють до об'єднання та взаємопроникнення, створюючи перспективні міжпредметні зв'язки. Філологія, котра накопичила багату систему специфічних знань для розуміння слова у найширшому його тлумаченні, традиційно вивчає на основі змістовного, мовного і стилістичного аналізу певних текстів культуру суспільств. Такий енциклопедичний предмет дослідження філології, первісно розширений майже до безкінечності, часто перетворює його чи власне її саму на знаряддя боротьби світоглядів чи навіть на політичну зброю в історії. Оскільки ця наука вивчає інформаційний продукт, створений людиною для досягнення різноманітних цілей, філологія в її теперішньому соціокультурному вимірі дозволяє втілити синергетичний підхід задля гармонізації й органічного поєднання типів наукового мислення взагалі, а

також академічної та університетської науки зокрема в ім'я гуманістичних ідеалів.

З усього вищенаведеного прояснюється **дослідницька проблема**: по-перше, знайти та описати семантичні механізми створення з позиції автора та сприйняття з позиції реципієнта текстів задля досягнення того чи іншого ефекту (естетичного, прагматичного тощо); по-друге, розробити алгоритми опору небажаним чи шкідливим впливам на свідомість особи текстів, котрі можна умовно охарактеризувати «патогенними» певному суспільному колу; і по-третє, вилучити та поширити серед студентської молоді ознаки істинності універсального пізнання, що дозволяють відокремити його від хибних псевдонаукових теорій.

Успішне вирішення низки поставлених завдань, на нашу думку, дозволить наблизитися до таксономії семантичних ознак текстів, створених чи таких, що розгортаються під час спілкування, з потрібною метою; визначити правила, за дотриманням яких досягається очікуваний ефект; допоможе сприяти розвитку критичного мислення майбутніх науковців (що позитивно відіб'ється на **розвитку вищої освіти** та її здобувачах в цілому), озброїти їх критеріями істинності наукових ідей з позиції філології. Цим, власне, і визначається взаємозв'язаний **теоретичний та практичний внесок** дослідження.

Методологічну базу дослідження складають теоретичні погляди дослідників лінгвістичних засобів мовленнєвого інформаційно-психологічного впливу текстів, вчених, що розглядають це явище з позицій педагогіки, філософії, соціології та ін. (наприклад, [1]). Таким чином, застосовуються такі методи і прийоми: відбір та систематизація контекстів, що містять у собі шукану ознаку; компонентний аналіз семантики частин контекстів, що взаємодіють між собою; описовий метод; побудова класифікації досліджуваних естетичних та прагматичних ефектів.

Попередні результати та водночас окреслення перспектив подальшого дослідження містяться у наших доробках, присвячених механізмам втілення комічного ефекту в різноманітних текстах із власними іменами. Так, ми запропонували та проілюстрували основні логіко-семантичні моделі репрезентації (чи «правила» створення) вербального смішного (що враховують морфонологічні, словотворчі, синтаксичні, фразеологічні засоби, конотативні властивості власних імен, але не вичерпуються ними та не мають їх за ядро системи), наприклад: протиріччя як суттєвий чинник комічного, висміювання недосконалості зовнішнього світу та явищ, умовчання та незакінченість висловлень, відтворення помилок, ефект гумористичної парадоксальності, комічне пародіювання, створення авторського «смішного світу» [4].

Подібно цьому задля досягнення цілей дослідження нам вбачається можливим проаналізувати множину написаних різними мовами текстів передусім рекламного, агітаційного чи пропагандистського характеру з пошуками семантичних ознак, які дозволяють віднести їх до тієї чи

іншої категорії, з протоколюванням, чи досягає повідомлення бажаної для його автора сугестивної цілі. Під час розгляду текстів необхідно зважати на семантичні нюанси, джерелом яких можуть бути лінгвальні й екстралінгвальні фактори.

Відомий фахівець в галузі інформаційної війни Г. Почепцов у книзі «Інформаційні війни. Новий політичний інструмент» наголошує: «Інформація може не тільки відбивати реальність, вона може створювати нову реальність, якої до цього не існувало» [5, с. 10].

Наприклад, бачимо деякі лінгвістичні ознаки “агресивної” стратегії реклами у прикладах з доробку дослідниці англосмовної реклами Н. В. Давиденко: активне вживання імперативу, вигуку, знаку оклику: *Expect big things. Buy best Indian clothes online! Celebrate the moment Wow! Great quality shoes almost free! (Очікуйте на великі можливості (печі). Купуйте найкращий індійський одяг онлайн! Відзнач момент. Вау! Чудове якісне взуття майже безкоштовно!);* формулювання риторичного питання: *Are you up for the challenge?(Чи ти готовий до виклику?)* [2].

Серед ознак вербальної маніпуляції в заголовках повідомлень можна згадати, наприклад, використання іменників та дієслів зі стійким негативним чи позитивним значенням з метою свідомого перекручення фактів, що відмічає дослідниця Х. Дацишин: ***Чверть українців досі мерзне у холодних оселях. В Україні станом на 23 жовтня підключено до теплопостачання 75,5% житлових будинків... Через теплу погоду поки не починався обігрів на півдні України*** (ТСН. – 2012. – 23 жовт.) (отже, українці, в яких ще не працює теплопостачання, не мерзнуть, бо погода тепла), або вербальне перебільшення, маніпулювання кількістю, зокрема внаслідок упущання слів, які конкретизують значення: ***Листоноші крадуть із посилок дорогі речі, одяг і косметику. У регіонах на поштах часто трапляються випадки крадіжки вмісту посилок*** [3, с. 206, 207].

Створення переліку засобів для опису власне наукового тексту з виокремленням логіко-семантичних чинників, вірогідно, повинне спиратися на здобутки філософії у частині дослідження критеріїв істини та на накопичення переліку мовленнєвих засобів для «камуфлювання» хибних ідей, що репрезентуються несумлінним фахівцем свідомо чи випадково.

Запропонована система зорієнтована на поєднання фундаментальних досліджень з практичною діяльністю, подолання труднощів при виділенні видів шуканих ефектів з власне мовознавчих чи – ширше – філологічних позицій задля розвитку не тільки лінгвістичних дисциплін, але й науки взагалі, крім того, даючи суспільству моделі критичного відношення до інформації різного типу. Отримані результати дозволяють вважати обраний шлях дослідження текстів різного прагматичного спрямування продуктивним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Browne N., Keeley S. M. Asking the Right Questions : A Guide to Critical Thinking / N. Browne, S. M. Keeley. – The Foundation of Critical Thinking, 2007. – 224 p.

2. Давиденко Н. В. Лінгвістичні особливості реалізації прагматичних інтенцій в англomовних рекламних текстах залежно від обраної комунікативної стратегії [Електронний ресурс] / Н. В. Давиденко // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – Харків : Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. – №1152. Серія : Філологія. Випуск 72. – С.176–179.

3. Дацишин Х. Мовні маніпуляції в заголовках інтернет-версії телевізійних новин (на прикладі інтернет-сторінки програми «ТСН») [Електронний ресурс] / Х. Дацишин. // Теле- та радіожурналістика. – 2014. – Випуск 13. – С. 204–209. – Режим доступу : <http://prima.franko.lviv.ua/faculty/jur/vypusk7/n13/tv13-28.pdf>

4. Дворянчикова С. Є. Поетика оніма в контексті комічних жанрів та сміхової культури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 “Загальне мовознавство” / С. Є. Дворянчикова. – Донецьк, 2014. – 20 с.

5. Почепцов Г. Г. Информационные войны. Новый инструмент политики. / Г. Г. Почепцов. – М. : Алгоритм, 2015 – 256 с.

ZACHOWANIA ANTYZDROWOTNE MŁODZIEŻY W ASPEKTCIE UŻYWEK

*Martyna Dębska-Maik,
doktorantka Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
info.bettersimply@gmail.com*

*Promotor -
doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor UJK Monika
Szringer*

1. Wstęp

Bardzo duże znaczenie dla zachowania zdrowotnego stylu życia ma unikanie używek. Do niebezpiecznych używek, które są najbardziej popularne należą alkohol i nikotyna [1, s. 89-93]. Mogą one powodować uzależnienie, jak również są przyczyną wielu groźnych chorób [1, s. 89-93].

Konsumpcja alkoholu może być powiązana z ryzykiem występowania wielu chorób zarówno somatycznych jak i psychologicznych [2, s. 293-296]. Konsekwencjami nadmiernego spożywania alkoholu szkodliwymi dla zdrowia są zwłaszcza niedożywienie, zwiększona podatność na infekcje, nieprawidłowe wchłanianie mikroelementów oraz witamin, gruźlica, choroby układu krążenia, zaburzenia funkcji wątroby, nowotwory, cukrzyca, zapalenie trzustki, zmiany skórne, padaczka, choroba wrzodowa, marskość wątroby, zaburzenia funkcji seksualnych ... [3, s.90; 4, s. 31; 5, s. 14-22].

Na podstawie przeglądu literatury można zauważyć, że ponad dwadzieścia chorób ma bardzo duży związek z paleniem różnego rodzaju produktów tytoniowych [6, s.101-106]. Należą do nich między innymi: odma, nowotwory, choroby układu oddechowego oraz krążenia, gruźlica, choroba wrzodowa oraz